

899-962-1(22)

3-121

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია
შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული
ლიტერატურის ინსტიტუტი

ხელნაწერის უფლებით

მარეს რევასის ასული ვახადაძე

თეიმურაზ პირველის მცირე შანროს ნაწარმოებების
«ვარდ-გულგულიანისა» და «შამი-შარვანიანის»
ლიტერატურული წყაროები

10.01.01. ქართული ლიტერატურა

ავტორიზირებული

ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატის
სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად

თბილისი

1999

ნაშრომი შესრულებულია საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის ძველი ქართული ლიტერატურის განყოფილებაში.

სამეცნიერო ხელმძღვანელები:

1. ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი რ. ბარამიძე
2. ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ა. გვახარია

ექსპერტი - ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, ნ. მახათაძე

ოფიციალური ოპონენტები:

1. ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, ნ. სულაზა
2. ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი, ი. კალაძე

წამუშავნი ორგანიზაცია - კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტი

დისერტაციის დაცვა შედგება 1999 წლის „7“ „აპრილი“ შოთა რუსთაველის სახელობის ლიტერატურის ინსტიტუტის სადისერტაციო საბჭოს /p01.01.01 3/ სხდომაზე.

მისამართი: თბილისი 380008, კოსტავას ქ. 5.

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის ბიბლიოთეკაში.

ავტორეფერატი დაიცვანა 1999 წლის „7“ „აპრილი“

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, ა. არაბული

ნაშრომის ზოგადი დანახილვა

თემის აქტუალობა. ჩვენი სადისერტაციო ნაშრომი ეძღვნება თეიმურაზ ჰირველის მცირე ჟანრის ნაწარმოებების „ვარდ-ბულბულიანისა“ და „შამი-ფარვანიანის“ ლიტერატურული წაროების მოძიებასა და შესწავლას. ეს ზოგები სპეციალური კვლევის საგანი დღემდე არ ყოფილა. არსებობს მხოლოდ ზოგადი მიმოხილვა იმ მეცნიერთა ნაშრომებში, რომლებიც ეხებოდნენ მეფე-პოეტის მთელს შემოქმედებას.

თეიმურაზ ჰირველის მხატვრული და ისტორიული როლი, წარსულში მისი თანამედროვე მოღვაწეების მსგავსად, მკვლევართა სათანადო ყურადღებას იქცევს, თუმცა ბევრი რამ რჩება შესასწავლი და გამოსაკვლევი.

უკანასკნელ წლებში მეცნიერულმა კვლევა-ძიებამ ბევრი რამ ახლებურად გააანალიზა და დააახუსტა, ზოგი მოსაზრება და დებულება თეიმურაზ ჰირველის ნაწარმოებების შესახებ შეიცვალა.

აღსანიშნავია, რომ „მხატვრული ნაწარმოების, ლიტერატურული მეკლის ფილოსოფიურ-ლიტერატურული წაროების გამოვლენა აუცილებელი და ჰირველი ეტაპია მისი ორიგინალობისა და თავისთავადობის მისაგნებად.“¹

სამეცნიერო ლიტერატურაში არაერთჯერ გამოითქვა მოსაზრება, რომ თეიმურაზ ჰირველის ნაწარმოებები: „ლეილ-მაჯნუნიანი“, „იოსებ-წილიხანიანი“, „ვარდ-ბულბულიანი“ და „შამი-ფარვანიანი“ სწარსული ენიდან არის თარგმნილი. ნაშრომის შესავალ ნაწილში მეფე-პოეტის შემოქმედების შესწავლის ისტორიის ჩვენებისას მიმოხილულია ალ. ხახანაშვილის, კ. კეკელიძის, ალ. ბარამიძის, გ. ჯაკობიას, დ. კობიძის, ალ. გვახარიას, რ. ბარამიძის, მ. მამაცაშვილის, მ. გუგუშვილისა და სხვათა შეხედულებანი აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებით. შევეცადეთ გავკვრიკვა, თეიმურაზ ჰირველი მთარგმნელია თუ მიმბამველი, მხოლოდ „ამბის“ გადმომღები, თუ მის საფუძველზე ორიგინალური თხზულების შემქმნელი.

1. ელ. ხინთიბიძე, შუასაუკუნეობრივი და რენესანსული „ვეფხისტყაოსანი“, თბ., 1993, გვ. 10.

1695-